

China

John en Betty Stam

China

— Het leven van John & Betty Stam —

Paragraaf I

‘Wie waren John en Betty Stam?’

Paragraaf I.1 ‘Peter Stam’

Peter Stam was van Nederlandse afkomst. Hij groeide op in een vrijzinnige omgeving en zijn vader was herbergier. Het gezin leefde volop in de wereld. De zaak van pa was welvarend en er was gelegenheid voor allerlei kansspelen. Maar het gezin leefde niet helemaal zonder godsdienst. Zo nu en dan ging het naar de kerk en ook duldde vader geen dronkenschap in zijn herberg. De moeder van Peter stierf toen Peter nog maar twaalf jaar was.

Peter was een energiek persoon. Hij hielp zijn vader in de herberg en was vaak vrolijk en luidruchtig aanwezig. Peter zocht langzaam zijn eigen weg om zijn brood te verdienen. Hij kocht en verkocht allerlei snuisterijen. Op vijftienjarige leeftijd ondernam hij alleen een reis naar Amsterdam. Toen hij twintig was vertrok hij naar Amerika. Daar ging hij verder met zijn handel. Hij kwam in aanraking met mensen waaronder zijn vrouw en ook met het evangelie. Ze kregen pas toestemming tot een huwelijk van haar familie, wanneer Peter met hen mee zou gaan naar de kerk en de catechisatie. Peter deed dit niet alleen voor zijn vrouw, maar zijn persoonlijk hart ging ook uit naar het evangelie. Hij stond bekend als een positief christen. Zijn huisvrouw ‘Jetje’ was een grote steun voor zijn geestelijk leven. Het was dan ook zijn eigen vrouw die een keer zei: ‘Peter, je hebt je eigenlijke roeping gemist!’

Peter sprak zo vaak over de nood van het leven dat ze ervan overtuigd was dat God een taak voor hem had. Peter kon de uitspraak van zijn vrouw niet snel loslaten. Daarop gingen ze samen knielend in gebed om het bij de Heere te brengen.

Peter vond het werk in de kerkelijke diaconie te beperkt en stichtte een eigen evangelisatie, waarin verschillende predikanten en belangstellenden zitting namen en zo werd het werk zo ruim mogelijk opgevat. Er werden bijeenkomsten gehouden, maar Peter nam met dit alles nog geen genoegen. Hij wilde het evangelie verkondigen, de straat op en overal de boodschap brengen. Hij begon met straat-evangelisatie, stichtte een groot gebouw waar hij vele mensen samen liet komen. De naam van dit gebouw was: ‘The star of Hope’.

Peter Stam was dus een evangelist, maar verwaarloosde zijn gezin in geen geval. Hij kreeg samen met Jetje tien kinderen en voedde ze op tot Gods eer. Het was zijn gebed om ook zijn kinderen dienstbaar te stellen in Gods Koninkrijk. Ook dacht hij terug aan zijn geschiedenis in Nederland. Hij is nog viermaal naar Nederland gereisd om ook daar het Godsgeschenk door te geven aan de bewoners van zijn geboortestad.

Zijn oudste zoon Peter kreeg werk in de kantoren der Religious Press Association, waar hij voorbereidende werkzaamheden had voor de zondagsschool.

Harry, zijn tweede zoon is naar Congo gegaan en werkte daar als onderwijzer bij de Africa-Inland-Mission.

John, zijn derde zoon, deed examen aan het Moody Bible Instituut, waarna zijn verlangen was om aan het werk te gaan voor de inwendige zening in China (China Inland Mission).

China

— Het leven van John & Betty Stam —

Niet alle kinderen gingen zo ver, er bleven er ook in Paterson wonen. Het citaat van vader Stam werd dan ook bekend als: 'Genade, niets dan genade!' (Krijger)

Paragraaf 1.2 'John Stam'

John Cornelis Stam werd geboren op 18 januari 1907. Hij is de vijfde zoon van de bekende Amerikaanse evangelist Peter Stam. (Bonisa)

John koos allereerst het beroep van de handel. Hij had een handelscursus gevolgd, nadat hij het gymnasium had doorlopen. Zijn vooruitzichten waren erg goed. Toch had hij echter niet de voldoening die hij er van verwacht had. Het werk zint hem wel, maar innerlijk had hij er geen rust over. En dan spreekt zijn vader eens uit: 'John, de wacht is op jou!' Zijn vader had John al heel lang in het zendingsveld willen hebben, maar tot die tijd had John hem teleurgesteld. Maar John begint te twijfelen. De onvrede in zijn hart en de blijheid die uitbleef houdt hem bezig.

Hij zit in het kantoor op het drukke Manhattan-eiland in gepeins verzonken. Plotseling geeft hij gehoor aan een intuïtieve drang. De stadsdrukke om hem heen laat hem koud. New York, de grote wereldstad is voor hem geen doel geworden, maar enkel een middel gebleven. De Broadway en de Fifth Avenue hebben nauwelijks zijn aandacht. Hij zoekt snel zijn weg naar onder andere het Chinese kwartier, de armoewijken van deze wereldstad. Waarom wordt zijn hart getrokken naar deze plaats? Hij vraagt het zich af. Deze wandeling wordt voor hem een openbaring van God. Steeds hoort hij in zijn hoofd de stem van zijn vader: 'John, de wacht is op jou, jongen!' En dan antwoordt hij in zijn hart: 'Ja, vader, ik kom!' In dit antwoord ligt de beslissing voor zijn leven. Hier geeft hij gehoor aan de roepstem van God. God gaf hem die onvrede in het hart en heeft hem geleid tot deze beslissing.

De volgende dag gaat hij hierover in gesprek met zijn baas voor wie maar één ding belangrijk is: business, zakendoen. John hoopt dat hij het deze man duidelijk kan maken, waarom hij deze beslissing maakt. Hij beseft dat dit nogal moeilijk is voor iemand die niet beter weet dan dat het leven draait om zakendoen. Hij hoopt dat hij deze man bij kan brengen dat er nog iets hogers bestaat dan enkel zakendoen. Zoals John verwacht had, reageert zijn baas met onbegrip. Toch antwoordt John resoluut en geeft aan dat God deze beslissing voor hem maakt.

De studie aan het Moody Bible Institute te Chicago was zeer omvangrijk en ging diep. Het werk dat John had gedaan aan de Star of Hope kwam hem nu goed van pas. Hij was inmiddels een goed spreker. Toch was zijn studie niet het moeilijkst van alles. Het moeilijkst was zijn eigen persoonlijk geestelijk leven. Het gemeenschap zoeken met de Heere, hij had last van moeilijkheid in zichzelf.

Zijn vader bemerkte dat Johns belangstelling hoe langer hoe meer uitging naar het zendingswerk in vreemde landen. Hij had daar nogal angst over. Waarom China of India als er nog genoeg andere plaatsen zijn?

Kleine kinderen hadden de liefde van zijn hart. Hij vertelde ze graag geschiedenissen uit de Bijbel en hij vormde van de kleuters een koortje dat hij in de kerk liet zingen. Zijn lievelingsvers was: 'God is mijn Helper, ik zal niet vrezén, wat zal een nietig mens mij doen?' (Krijger)

China

— Het leven van John & Betty Stam —

Paragraaf 1.3 'Betty Stam'

Betty Stam is de dochter van dr. Charles Ernest Scott uit China. Dr. Scott heeft in zijn jonge jaren als zendeling in de oerwouden van Michigan gewerkt. Daar trouwde hij en samen met zijn vrouw kreeg hij op 22 februari 1906 een dochter: Elizabeth Alden Scott.

De ouders van Betty vertrokken met hun kinderen naar China. Daar gaat dr. Scott in de provincie Shantung Bijbels onderwijs geven. Het gezin wordt gezegend met meerdere kinderen en ze worden allemaal opgeleid tot zendeling.

Betty kreeg, na eerst thuisonderwijs te hebben ontvangen, haar verdere opleiding op een kostschool in de nabijheid van Peking. Het gezin ademde een christelijke geest en er bestond een sterke gezinsband. Om de opvoeding te voltooien, moesten de kinderen naar Amerika. Betty was zeventien jaar en bijna klaar voor het college. Dr. Scott kreeg juist verlof en kon haar meenemen op reis door Egypte, Griekenland, Italië, Zwitserland, Frankrijk en Engeland. Op deze reis kreeg Betty de krachten om een zware tijd van veel lijden en beproevingen te doorstaan. Ze werd ernstig ziek: een reumatische aandoening die veel pijn en verzwakking veroorzaakte. Maandenlang bracht ze op haar rug liggend in bed door. In die tijd ontdekte ze echter ook haar dichttalent, waarin ze veel troost vond. Ondanks de beproevingen, groeide haar geloofsleven en vond ze rust in God leiding met haar. Haar vele gedichten vertolken hoe intens ze deze periode beleefd heeft.

Aan het einde van Betty's eerste jaar aan het College vond er een verandering plaats in haar leven: 'Niet ik, maar Christus'. In Keswick werd Betty's levensmotto vastgesteld: 'Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin.' Ze wilde naar China, als dat Gods wil was. Na het Wilson College vertrok Betty naar het Moody Bible Institute waar ze praktisch onderwijs kreeg. Daar kreeg ze gezelschap van haar zus Helen, die ook onderwijs volgde aan dit instituut.

Medeleerlingen zagen met respect tegen Betty op. Ze was zachtmoedig van aard en hulpvaardig en daarmee won ze ieders hart.

Betty's hart riep haar naar China, maar ze was bang voor zelfzucht. Ze deed veel zelfonderzoek en bracht veel tijd in gebed door. Wat was de prijs die ze moest geven? Het was een zwaar offer. Maar ze voelde dat zelfovergave van haar werd geëist.

Daar sprak ze vaak over met John in de hoop dat hij ook het verlangen kreeg om als zendeling naar China te gaan.

Betty gaf zich op voor de China Inland Mission. John had het er moeilijk mee te beseffen dat hij Betty weleens kwijt zou kunnen raken. Voor Betty was het dan duidelijk dat ze naar China moest gaan, maar voor John nog niet.

De liefde overwon het. John en Betty hielden zoveel van elkaar! Betty vertrok alvast, want voor John was de weg nog niet geopend. Toch groeide zijn verlangen steeds meer. God hielp hem te blijven bidden. En op Gods tijd kon John de beslissing nemen. Hij kon afscheid nemen van het Amerikaanse leven en zelfs van het werk van The Star of Hope.

Op 1 juli 1932 werd John aangenomen voor de zending in China. (Krijger)

China

— Het leven von John & Betty Stam —

Paragraaf 1.4 'Samen'

Het liep naar het najaar en de grote dag was in Tsinan gekomen. De bruiloft moest vooral op de Chinese aanwezigen diepe indruk maken. Er waren zo'n tweehonderd gasten aanwezig, waaronder ongeveer 140 Chinese christenen.

Het jonge paar vertrok naar Tsingtao, de plaats waar Betty haar kinderjaren had doorgebracht. (Krijger)

In het ziekenhuis der Methodisten in Wuhu werd hun baby Helena Priscilla geboren.

Paragraaf 2

'Waar leefden John en Betty Stam?'

Betty's werkterrein lag in Fowyang, in Noord-Anhwei. Ze had de Chinese taal meer en meer leren kennen.

Na hun ontmoeting in Shanghai moest John de Yangtse-Kiang op, naar zijn nieuwe bestemming. John verbleef in Zuidoost Anhwei en Betty in het Noordwesten. De rivier Yangtsekiang scheidde deze twee gebieden.

Provincie Anhwei

Hier vindt men een vlakke bodem. Het land lijkt op de oceaan, zoals hij kalm en rimpelloos voortvloeit. Hier en daar wat bomen en huizen. De huizen zijn modderig en de bomen stoffig. Toch is er ook veel moois te ontdekken: Spaanse peper, dadelpruimenbomen, zoete aardappelen. De wegen waren wel hobbelig.

Wat voor spanning bij John zorgde, was dat dit district niet vrij was van bandieten. Betty liep dus altijd gevaar.

Noordwest Anhwei

Hier eet men deeg van tarwemeel en eieren, als macaroni gerold en aan repen gesneden. Men vindt hier dan ook uitgedroogde tarwevelden.

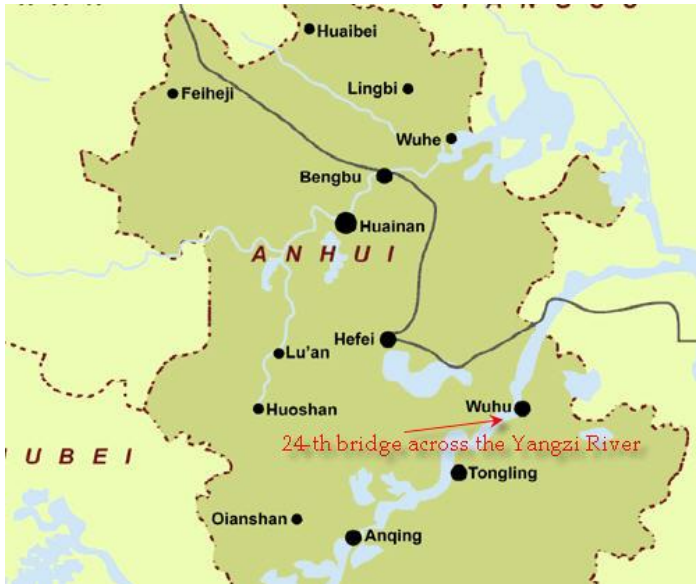

Ondanks dat dit gebied erg droog was, ontdekte Betty veel sporen van geestelijke zegen. In de provincie was nog maar weinig zending bedreven. Maar God werkte door alle omstandigheden heen. Er kwam een opleving van christenen. De jonge gelovigen hadden ook dringend behoefte aan onderwijs. Zending Costerus had twee dorpen bezocht, waar veel jonge christenen zich bevonden.

China

— Het leven van John & Betty Stam —

Betty werkte in dit gebied veel samen met haar vriendin Katie Dodd. Er was zoveel werk te doen dat

zij amper meer de kans kregen om zich nog meer in de taal te verdiepen, wat eigenlijk wel hard nodig was.

Zuidoost Anhwei

Men eet hier rijst, wat komt van de natte, groene rijstvelden.

Süancheng (zie deelvraag 3)

Na zijn werk hier, trok John Noordwaards waar hij zijn bruid ging halen. Na een jaar hard blokken op de taal, ging hij naar **Tsinan** waar zijn aanstaande schoonouders woonden.

In **Wuhu** ontvingen zij een dochter.

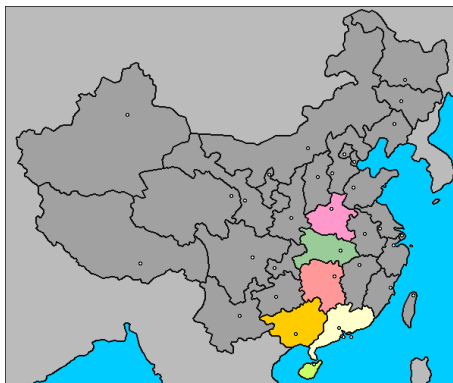
Paragraaf 3

‘Wat was het werk van John en Betty Stam in China?’

Toen John in China kwam, was hij onzeker over zijn gevoelens voor Betty. Hij twijfelde of hij niet te veel op Betty's liefde had gerekend. Had hij ook gerekend op een mogelijkheid dat hij zending zou moeten zijn in China zonder Betty? Tegelijk was Betty net zo onzeker over John.

Johns eerste werkveld was in Süancheng. Hij werd daar door de zending Birch ontvangen. Birch en John lieten geen dag voorbij gaan zonder op de straten het Evangelie te verkondigen. Na een verblijf van acht maanden stond John er alleen voor. De familie Birch ging de bergen in voor de zomervakantie en John bleef achter. Dit ging gelukkig goed. Nog voordat de familie terugkeerde, had John geregeld dat er bijeenkomsten voor kinderen werden gehouden en kerkdiensten in de landstaal.

De zendingspost van John en Betty was een eenvoudig Chinees huis in Centraal China. Ze zijn

begonnen met werken onder afgodische Chinezen. Dit was een gebied met miljoenen mensen waar het Evangelie nauwelijks bekend was. De armoede onder deze bevolking was groot. John en Betty hebben daar Gods Woord bekend gemaakt.

Een groot onderdeel van het werk van het echtpaar Stam was ziekenzorg. Ze hielpen de armen, de zieken, de blinden en gehandicapten. Ondertussen probeerden ze overal de Evangelieboodschap te zaaien. In hun ziekenzorg straalden ze liefde en bewogenheid uit voor de burens, mensen in de

China

— Het leven van John & Betty Stom —

straat, in hun woonplaats en voor de mensen in de wijde omgeving. Hun werk werd door God gezegend; een kleine christelijke gemeente werd gesticht en deze groeide langzaam. (Bonisa)

Tijdens deze tijd kwamen er ook veel berichten over roversbenden. Deze trokken in grote groepen door het land. Ze kwamen om te roven, te stelen en toonden haat tegen buitenlanders die in China werkten. Dit was vooral gericht tegen de christenen en zendelingen. Er werd verteld dat zij buitenlanders gedood hadden. Oorzaak was de mislukte oogst. Er was een gebrek aan voedsel en die nood verergerde door de aanwezigheid van zoveel soldaten.

John en Betty hoorden ook deze berichten. Ondanks alles bleven ze vertrouwen op Gods bescherming. Ze wisten dat geloof in Gods opdracht kracht geeft om op Hem te vertrouwen. Op een avond leest John voor uit de Bijbel uit Johannes 12:24: “Voorwaar zeg Ik u; indien het tarwegraan in de aarde niet valt en sterft, zo blijft het alleen; maar indien het sterft, zo brengt het veel vrucht voort.” Deze tekst treft hen beide. Ze bidden opnieuw om Gods bescherming. In alle brieven die John stuurde klonk geen enkel woord van vrees of wankeling. Ze waren sterk in de Heere.

John en Betty werden met hun dochter gevangen genomen. In die tijd hadden ze steun aan de gedichten die Betty geschreven had. Tijdens hun gevangenschap werd Betty nog wat vrijheid gegeven om voor de baby te kunnen zorgen, maar John werd met touwen stevig aan een beddenpoot vastgebonden. (Krijger)

Samen hebben ze een beetje mee moeten maken wat hun Meester mee moest maken. Op pijnlijke wijze, vastgebonden met touwen, de handen op de rug, ontdaan van bovenkleding, moesten zij door de straten, terwijl ze werden bespot en toegejuicht.

Op deze gruwelijke manier werden John en Betty vermoord door de bandieten.

In een verlaten huis huilde hun dochter. Ze huilde twee dagen lang, niemand betrad het huis. Aan een kant van de heuvel lagen de ouders, stil, zonder beweging. Niemand durfde het huis te naderen, want de bandieten hadden vlakbij hun tent opgeslagen. Vlakbij in het gebergte hadden vluchtelingen zich verborgen, uitgeweken voor de bandieten. Onder hen waren de evangelist Lo en zijn vrouw. Lo ontmoette een bejaarde vrouw, die hij na veel moeite aan het spreken kon krijgen. Zij wist wat er gebeurd was en vertelde fluisterend dat er nog een klein kindje in leven moest zijn. Ze maakte geheimzinnige gebaren naar een leegstaand huis. Lo spoedde zich naar de woning waar hij overal sporen van de bandieten aantrof. Hij keek in alle kamers waar overal een doodse stilte heerste. Opeens hoorde hij een zwak geluid, een huilerige kinderstem. Hij vond de baby in een slaapzak in het bed, veilige geborgen en op het eerste gezicht leek het alsof ze niet veel geleden had. Lo pakte het kind op en verliet het huis. Hij liep met haar langs de overblijfselen van de verminkte John en Betty en wist niet hoe snel hij naar zijn eigen vrouw moest gaan, zodat zij voor de baby kon zorgen. Zelf ging hij terug naar zijn vermoorde vrienden om hen in kisten te plaatsen en hen te begraven.

Alle aandacht ging uit naar de kleine Helena. Het bezorgen van de kisten met het droevig overschot werd toevertrouwd aan mevrouw Wang en haar zoon en Lo wilde snel naar zijn vrouw. Maar thuis aangekomen wachtte hem een groot verdriet. Al zijn geld was gestolen. En zijn enige zoontje van vier jaar was ernstig ziek geworden. En dat terwijl er nu een dringende reis stond te wachten door een berglandschap dat wemelde van bandieten en soldaten. Maar voor het behoud van Helena moest de tocht worden ondernomen. Lo en zijn vrouw wisten te ontsnappen. Ze kwamen erachter hoe Betty

China

— Het leven van John & Betty Stam —

met zorg haar kind had achtergelaten: in de slaapzak had ze schone nachtkleding en luiers gestopt. God waakte gedurende de reis over het kind. Ook de gezondheid van hun eigen kindje ging vooruit.

Op 14 december kwamen Lo en zijn vrouw met de kinderen bij de heer Birch in Süancheng aan. Helena werd al snel opgenomen in het kinderziekenhuis. Het verhaal kwam bekend te staan onder de titel: 'Wonderbaby'.

Uitwonende in het lichaam, inwonende bij den Heere. Dank zij God, die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus. (Krijger)

Paragraaf 4 **'Samenvatting'**

Paragraaf 4.1 'Wie waren John en Betty Stam?'

Peter Stam was van Nederlandse afkomst. Zijn vader was herbergier en het gezin was niet erg godsdienstig; zo nu en dan gingen ze naar de kerk. Zijn moeder stierf toen Peter nog maar twaalf was. Peter was reislustig. Toen hij twintig was vertrok hij naar Amerika. Daar kwam hij in aanraking met het evangelie en met zijn toekomstige vrouw. Peter voelde zich sterk aangetrokken tot het evangelie. Hij vond werk in de kerkelijke diaconie en begon met straatevangelisatie. Samen met zijn vrouw kreeg hij 10 kinderen en voedde ze op tot Gods eer. Een aantal van deze kinderen is ook gaan werken in de zending of evangelisatie.

John Stam is de vijfde zoon van Peter Stam. Hij koos om te werken in de handel, dit geheel tegen het advies van zijn vader in. Zijn vader wilde graag dat hij in de zending zou gaan werken. Uiteindelijk vond hij geen vrede in zijn werk en gaf hij gehoor aan deze opdracht. Hij studeerde aan het Moody Bible Institute te Chicago. De studie verliep zonder veel moeilijkheden maar hij had moeite met zijn persoonlijk geestelijk leven. Zijn belangstelling ging steeds meer uit naar India of China maar zijn vader Peter was hier angstig over. Waarom zo ver weg? Vanaf jongs af aan hadden kinderen zijn hart.

Betty is dochter van dr. Charles Ernest Scott die als zendeling in Michigan gewerkt heeft. Het gezin gaat terug naar China waar ze oorspronkelijk vandaan komen. Betty werd opgeleid tot zendinge in Amerika. Hier ontmoet ze John Stam. Ondertussen werd ze ernstig ziek er werd er een reumatische aandoening vastgesteld. Tijdens deze moeite werd haar dichttalent ontdekt. Ze werd geroepen om naar China te gaan. Na veel worstelingen is John uiteindelijk meegegaan naar China. Het stel trouwde hier en hun dochter Helena Priscilla werd geboren.

Paragraaf 4.2 'Waar leefden John en Betty Stam?'

Het werkterrein van Betty lag in het Noordwesten van Anhwei en dat van John in Zuidoost Anhwei. De rivier Yangtsekiang scheidde deze gebieden. De provincie Anhwei is een vlak gebied maar niet vrij van gevaar: bandieten waren hier actief. Noordwest Anhwei is een erg droog gebied. Nog maar weinig zending was hier bedreven. Betty werkte hier met een vriendin. Na hun huwelijk gingen ze wonen in Tsinan. In Wuhu ontvingen ze een dochter.

China

— Het leven van John & Betty Stam —

Paragraaf 4.3 'Wat was het werk van John en Betty Stam in China?'

De zendingspost van John en Betty was erop gericht om afgodische Chinezen het Evangelie bij te brengen. Het Evangelie was nauwelijks bekend. Een groot onderdeel van hun werk was het verzorgen van zieken en gehandicapten. Een kleine gemeente werd gesticht. Ondertussen kwamen er veel berichten over roversbenden die haat toonden tegen buitenlanders die in China werkten. John en Betty vertrouwden op Gods bescherming. Uiteindelijk worden ze met hun dochter gevangen genomen. Na een korte tijd van gevangenschap worden ze vermoord door de bandieten.